ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα) της 30ής Απριλίου 1991 *

Στην υπόθεση C-239/90,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του γαλλικού Cour de cassation (τμήμα εκδικάσεως εμπορικών και χρηματοοικονομικών διαφορών) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

SCP Boscher, Studer & Fromentin

και

SA British Motors Wright και λοιπών,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 59, 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. C. Moitinho de Almeida, πρόεδρο τμήματος, G. C. Rodríguez Iglesias, Sir Gordon Slynn, F. Grévisse και M. Zuleeg, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Tesauro
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η SA British Motors Wright κ.λπ., εκπροσωπούμενες από τον Jean-Pierre Hermant, δικηγόρο Παρισιού,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

— η SCP Boscher, Studer & Fromentin, εκπροσωπούμενη από τον Jean Consolo, δικηγόρο Παρισιού,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους Étienne Lasnet, μέλος της νομικής υπηρεσίας της, και Hervé Lehman, γάλλο δημόσιο υπάλληλο αποσπασμένο στη Νομική Υπηρεσία στα πλαίσια των ανταλλαγών με τους εθνικούς υπαλλήλους,

λαμβάνοντας υπόψη την έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση,

αφού άκουσε τους εκπροσώπους της SA British Motors Wright κ.λπ. και της Επιτροπής, που ανέπτυξαν προφορικά τις παρατηρήσεις τους κατά τη συνεδρίαση της 5ης Μαρτίου 1991,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της ιδίας ημέρας,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με απόφαση της 3ης Ιουλίου 1990, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 31 Ιουλίου 1990, το γαλλικό Cour de cassation (τμήμα εκδικάσεως εμπορικών και χρηματοοικονομικών διαφορών) υπέβαλε, δυνάμει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 59, 30 και 36 της Συνθήκης ΕΟΚ.

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της SCP Boscher, Studer & Fromentin, εταιρίας εκτιμητών-δημοπρατών εγκατεστημένων στο Παρίσι, και της SA British Motors Wright κ.λπ., η οποία εμπορεύεται μεταχειρισμένα αυτοκίνητα πολυτελείας, με αντικείμενο την απαγόρευση πωλήσεων με δημοπρασία.

3 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, του γαλλικού νόμου της 25ης Ιουνίου 1841 περί ρυθμίσεως των πωλήσεων με δημοπρασία, ουδείς έχει τη δυνατότητα να χρησιμοποιεί τις δημοπρασίες ως συνήθη τρόπο ασκήσεως των εμπορικών δραστηριοτήτων του. Η

παράγραφος 3 του άρθρου αυτού ορίζει ότι απαγορεύονται επίσης στην περιφέρεια του tribunal de grande instance, όπου λαμβάνουν χώρα, οι μέσω δημοπρασίας εκούσιες λιανικές πωλήσεις εμπορευμάτων ή οποιωνδήποτε μεταχειρισμένων αντικειμένων των οποίων κύριοι ή κάτοχοι είναι έμποροι μη εγγεγραμμένοι, από διετίας τουλάχιστον, στο εμπορικό μητρώο και στο φορολογικό μητρώο εμπόρων.

4 Η Nado, εταιρία γερμανικού δικαίου με έδρα το Αμβούργο, ανέθεσε στην εταιρία SCP Boscher, Studer & Fromentin να προβεί στις 6 Νοεμβρίου 1988 στην πώληση με δημοπρασία μεταχειρισμένων αυτοκινήτων, ορισμένα από τα οποία, όπως έκρινε ο αρχικά επιληφθείς της υποθέσεως δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων, αποτελούσαν αντικείμενα συλλογής και άλλα μη πεπαλαιωμένα αγωνιστικά αυτοκίνητα με χαμηλό αριθμό διανυθέντων χιλιομέτρων. Η British Motors Wright και τρεις άλλες εταιρίες υπέβαλαν αίτηση λήψεως ασφαλιστικών μέτρων στο tribunal de grande instance de Paris, ζητώντας την απαγόρευση της πωλήσεως κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 του προαναφερθέντος νόμου της 25ης Ιουνίου 1841. Με βάση τη διάταξη αυτή, ο δικαστής των ασφαλιστικών μέτρων εξέδωσε στις 4 Νοεμβρίου 1988 Διάταξη με την οποία απαγόρευσε στους εκτιμητές-δημοπράτες να προβούν στην πώληση, εφόσον δεν αποδεικνυόταν ότι ο κύριος ή κάτοχος των αυτοκινήτων ήταν εγγεγραμμένος στο εμπορικό μητρώο ή στο φορολογικό μητρώο εμπόρων, σύμφωνα με το άρθρο 1 του προαναφερθέντος νόμου της 25ης Ιουνίου 1841. Κατά της Διατάξεως αυτής άσκησε έφεση η SCP Boscher, Studer & Fromentin, πλην όμως η Διάταξη επικυρώθηκε την επομένη με απόφαση του cour d'appel de Paris. Κατά της εν λόγω αποφάσεως η SCP Boscher, Studer & Fromentin άσκησε αναίρεση.

5 Στο πλαίσιο αυτό, το εθνικό δικαιοδοτικό όργανο υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

« 1) Έχει το άρθρο 59 της Συνθήκης την έννοια ότι μπορεί να εφαρμοστεί στην περίπτωση ευκαιριακών πωλήσεων μεταχειρισμένων εμπορευμάτων με δημοπρασία εντός κράτους μέλους από έμπορο εγκατεστημένο σε άλλο κράτος μέλος στον οποίο ανήκουν τα εμπορεύματα αυτά;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, συνιστούν οι προβλεπόμενες στον νόμο της 25ης Ιουνίου 1841 προϋποθέσεις περιορισμούς;

3) Έχει το άρθρο 30 της Συνθήκης την έννοια ότι μπορεί να εφαρμοστεί σε πωλήσεις με δημοπρασία μεταχειρισμένων εμπορευμάτων προελεύσεως άλλου κράτους μέλους, πωλήσεις για τις οποίες ισχύουν προϋποθέσεις όπως οι προβλεπόμενες στον νόμο της 25ης Ιουνίου 1841;

4) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως, μπορεί να γίνει επίκληση της για λόγους δημοσίας τάξεως εξαιρέσεως που προβλέπει το άρθρο 36 της Συνθήκης; »

6 Στην έκθεση για την επ' ακροατηρίου συζήτηση αναπτύσσονται διεξοδικώς τα πραγματικά περιστατικά και το νομικό πλαίσιο της υποθέσεως στην κύρια δίκη, καθώς και η εξέλιξη της διαδικασίας και οι γραπτές παρατηρήσεις που κατατέθηκαν στο Δικαστήριο. Τα στοιχεία αυτά του φακέλου δεν επαναλαμβάνονται κατωτέρω παρά μόνο καθόσον απαιτείται για τη συλλογιστική του Δικαστηρίου.

Επί του πρώτου ερωτήματος (ελεύθερη παροχή υπηρεσιών)

7 Με το πρώτο ερώτημα το εθνικό δικαιοδοτικό όργανο ερωτά αν η νομοθεσία κράτους μέλους περί καθορισμού των προϋποθέσεων από τις οποίες εξαρτάται η πώληση εκ μέρους εγκατεστημένου σε άλλο κράτος μέλος εμπόρου εμπορευμάτων που ανήκουν στην κυριότητά του εμπίπτουν ή όχι στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 59 της Συνθήκης.

8 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι νομοθεσία, όπως η προκειμένη, η οποία αφορά τις απαιτούμενες, για τη διάθεση στο εμπόριο εμπορευμάτων που αποτελούν αντικείμενο ανταλλαγών μεταξύ των κρατών μελών, προϋποθέσεις, εμπίπτει στις διατάξεις της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων.

9 Κατά το άρθρο 60 της Συνθήκης, ως υπηρεσίες νοούνται οι παροχές που κατά κανόνα προσφέρονται έναντι αμοιβής, εφόσον δεν διέπονται από τις έχουσες ιδίως σχέση με την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων διατάξεις.

10 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι η νομοθεσία κράτους μέλους περί καθορισμού των προϋποθέσεων από τις οποίες εξαρτάται η εκ μέρους εγκατεστημένου σε άλλο κράτος μέλος εμπόρου πώληση εμπορευμάτων που ανήκουν στην κυριότητά του δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 59 της Συνθήκης.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

11 Ενόψει της απάντησεως στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα, παρέλκει η απόφανση επί του δευτέρου ερωτήματος.

Επί του τρίτου και τετάρτου ερωτήματος (ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων)

12 Με τα ερωτήματα αυτά, το εθνικό δικαιοδοτικό όργανο ερωτά αν εθνική νομοθεσία, η οποία εξαρτά την πώληση με δημοπρασία μεταχειρισμένων προϊόντων προελεύσεως άλλου κράτους μέλους από την προηγούμενη εγγραφή της επιχειρήσεως που έχει την κυριότητα των προς πώληση εμπορευμάτων στο εμπορικό μητρώο του τόπου πωλήσεως, είναι ή όχι σύμφωνη προς τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης.

13 Κατά τη νομολογία που καθιερώθηκε με την απόφαση της 11ης Ιουλίου 1974, στην υπόθεση 8/74, Dassonville (Rec. 1974, σ. 837), η απαγόρευση των μέτρων αποτελέσματος ισοδυνάμου προς ποσοτικούς περιορισμούς, κατά το άρθρο 30 της Συνθήκης, αφορά κάθε εμπορική ρύθμιση των κρατών μελών που είναι δυνατόν να παρεμποδίσει άμεσα ή έμμεσα, πραγματικά ή δυνητικά, το ενδοκοινοτικό εμπόριο.

14 Όπως προκύπτει από πάγια νομολογία του Δικαστηρίου (αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1982, στην υπόθεση 286/81, Oosthoek, Συλλογή 1982, σ. 4575, και της 7ης Μαρτίου 1990, στην υπόθεση C-362/88, GB-INNO, Συλλογή 1990, σ. 667), δεν αποκλείεται η υποχρέωση συγκεκριμένου επιχειρηματία είτε να υιοθετήσει διαφόρους τρόπους διαφημίσεως ή προωθήσεως των πωλήσεων ανάλογα με τα οικεία κράτη μέλη είτε να παύσει να εφαρμόζει σύστημα το οποίο ο ίδιος θεωρεί ότι είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικό να συνιστά ενδεχομένως εμπόδιο στις εισαγωγές, έστω και αν η σχετική νομοθεσία ισχύει αδιακρίτως τόσο για τα εγχώρια όσο και για τα εισαγόμενα προϊόντα. Με την απόφαση της 16ης Μαΐου 1989, στην υπόθεση 382/87, Buet (Συλλογή 1989, σ. 1235), το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι η διαπίστωση αυτή ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν η επίδικη ρύθμιση στερεί τον ενδιαφερόμενο επιχειρηματία από τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσει όχι σύστημα διαφημίσεως αλλά μέθοδο εμπορίας.

15 Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι η νομοθεσία που επιβάλλει σε εγκατεστημένες σε άλλο κράτος μέλος επιχειρήσεις τα πρόσθετα έξοδα που συνεπάγεται η υποχρέωση να ορίζουν αντιπροσώπους στο κράτος μέλος εισαγωγής πρέπει να θεωρείται ως μέτρο ισοδυνάμου προς ποσοτικό περιορισμό αποτελέσματος (αποφάσεις της 2ας Μαρτίου

1983, στην υπόθεση 155/82, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1983, σ. 531, και της 28ης Φεβρουαρίου 1984, στην υπόθεση 247/81, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 1984, σ. 1111).

16 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι εθνική νομοθεσία η οποία απαιτεί από τον πωλητή την προηγούμενη εγγραφή του στο εμπορικό μητρώο του τόπου πωλήσεως με δημοπρασία είναι ικανή να παρεμποδίσει την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, εφόσον ισοδυναμεί με την επιβολή της υποχρεώσεως στον κύριο του εμπορεύματος είτε να προστρέχει σε έμπορο που ασκεί τις εμπορικές δραστηριότητές του στον τόπο πωλήσεως είτε να παραιτείται από το σύστημα της πωλήσεως με δημοπρασία.

17 Επειδή πρόκειται για κανονιστική ρύθμιση ισχύουσα αδιακρίτως επί της πωλήσεως τόσο των εγχωρίων όσο και των εισαγομένων προϊόντων, πρέπει να ελεγχθεί αν αυτή δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους προστασίας του καταναλωτή.

18 Συναφώς, υποστηρίχθηκε ότι η απαιτούμενη προηγούμενη εγγραφή του πωλητή στο εμπορικό μητρώο του τόπου πωλήσεως είναι αναγκαία ειδάλλως το σύστημα πωλήσεως με δημοπρασία δεν παρέχει επαρκείς εγγυήσεις στον καταναλωτή ως προς την προέλευση και την κατάσταση ενός αγαθού, το οποίο άλλωστε δεν είχε τη δυνατότητα να αγοράσει ύστερα από ώριμη σκέψη.

19 Όπως διευκρίνισε επανειλημμένα το Δικαστήριο, ρύθμιση που αποσκοπεί στην ικανοποίηση επιτακτικής απαιτήσεως πρέπει να είναι ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό και, αν το κράτος μέλος διαθέτει λιγότερο περιοριστικά μέσα για την επίτευξη του ιδίου σκοπού, έχει την υποχρέωση να προσφύγει σ'αυτά (απόφαση της 16ης Μαΐου 1989, στην προαναφερθείσα υπόθεση Buet, σκέψη 11).

20 Διαπιστώνεται, αφενός μεν, ότι η διαδικασία πωλήσεως με δημοπρασία, όπως αυτή περιγράφεται στη δικογραφία, αφορά συνήθως ιδιαίτερα ενημερωμένους αγοραστές, αφετέρου δε συνοδεύεται από επαρκείς εγγυήσεις υπέρ του καταναλωτή. Εν πάση περιπτώσει, υφίσταται η δυνατότητα επιβολής όρων ικανών να προστατεύσουν τον καταναλωτή και συνεπαγομένων λιγότερο περιοριστικά για την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων αποτελέσματα από την απαιτούμενη εγγραφή της ιδιοκτητρίας των προς πώληση εμπορευμάτων εταιρίας στο εμπορικό μητρώο του τόπου πωλήσεως.

21 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει ότι νομοθεσία, όπως η εξεταζόμενη από το εθνικό δικαιοδοτικό όργανο, δεν δικαιολογείται από επιτακτικούς λόγους προστασίας του καταναλωτή και, συνακόλουθα, είναι ασυμβίβαστη προς το άρθρο 30 της Συνθήκης ΕΟΚ.

22 Η νομοθεσία αυτή δεν δικαιολογείται ούτε από λόγους δημοσίας τάξεως κατά το άρθρο 36 της Συνθήκης ΕΟΚ.

23 Πράγματι, ο προβαλλόμενος συναφώς στόχος, ήτοι η αποτροπή του ενδεχομένου πωλήσεως κλαπέντων αυτοκινήτων, μπορεί να επιτευχθεί με κατάλληλα μέτρα ελέγχου, όπως η εξακρίβωση του αριθμού πλαισίου.

24 Συνεπώς, στα υποβληθέντα από το εθνικό δικαιοδοτικό όργανο ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι εθνική νομοθεσία, εξαρτώσα την πώληση με δημοπρασία μεταχειρισμένων προϊόντων προελεύσεως άλλου κράτους μέλους από προηγούμενη εγγραφή της ιδιοκτητρίας των προς πώληση εμπορευμάτων επιχειρήσεως στο εμπορικό μητρώο του τόπου πωλήσεως, είναι ασυμβίβαστη προς τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης.

Επί δικαστικών έξοδων

25 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η οποία κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία είχε ως προς τους διαδίκους της κυρίας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε το γαλλικό Cour de cassation (τμήμα εκδικάσεως εμπορικών και χρηματοοικονομικών διαφορών) με απόφαση της 3ης Ιουλίου 1990, αποφαίνεται:

1) Η νομοθεσία κράτους μέλους περί καθορισμού των προϋποθέσεων από τις οποίες εξαρτάται η εκ μέρους εγκατεστημένου σε άλλο κράτος μέλος εμπόρου πώληση εμπορευμάτων που ανήκουν στην κυριότητά του δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 59 της Συνθήκης.

2) Εθνική νομοθεσία, εξαρτώσα την πώληση με δημοπρασία μεταχειρισμένων προϊόντων προελεύσεως άλλου κράτους μέλους από προηγούμενη εγγραφή της ιδιοκτησίας των προς πώληση εμπορευμάτων επιχειρήσεως στο εμπορικό μητρώο του τόπου πωλήσεως, είναι ασυμβίβαστη προς τα άρθρα 30 και 36 της Συνθήκης.

Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias

Slynn Grévisse Zuleeg

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 30 Απριλίου 1991.

Ο Γραμματέας

J.-G. Giraud

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

J. C. Moitinho de Almeida